

Uppföljningsbeslut

**efter kvalitetsgranskning av kommuners arbete med
ägar- och ledningsprövning av fristående förskolor i
Tibro kommun.**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning i Tibro kommun avseende verksamhetens kvalitet inom kommuners arbete med ägar- och ledningsprövning (ÄLP) av fristående förskolor.

Granskningen genomfördes den 15 januari 2025.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen två utvecklingsområden som angetts i beslut den 3 mars 2025.

Skolinspektionen har begärt att Tibro kommun senast den 3 september 2025 skulle redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Tibro kommun har inkommit med en sådan redovisning den 3 september 2025.

Beslut efter uppföljning

Skolinspektionen bedömer redovisade åtgärder på följande sätt:

I vilken utsträckning bedriver kommunen en aktiv och systematisk tillsyn över att enskilda huvudmän för förskolor fortlöpande uppfyller kraven på insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

I vilken utsträckning har kommunen arbetssätt och en organisation för att göra likvärdiga och träffsäkra bedömningar av en huvudmans insikt och lämplighet inom ramen för tillsynen av fristående förskolor.

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

I vilken utsträckning har kommunen arbetssätt och en organisation för att göra likvärdiga och träffsäkra bedömningar av en huvudmans ekonomiska förutsättningar inom ramen för tillsynen av fristående förskolor.

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Kommunen bedriver en aktiv och systematisk tillsyn över att enskilda huvudmän för förskolor fortlöpande uppfyller kraven på insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar.

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande områden:

- Kommunen behöver utveckla systematiken i sitt arbete med att identifiera och hantera risker i samband med kontrollen av att enskilda huvudmän fortlöpande uppfyller kraven på insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar.

Huvudmannen beskriver i sin redovisning att de har tagit fram en ny riktlinje som ska hjälpa ansvarig utredare i tillsynen av fristående förskola. Huvudmannen har exempelvis tagit fram en checklista som gäller ägar- och ledningsprövningen och det finns i riktlinjen en beskrivning för vad som gäller vid olika typer av ingripanden. I riktlinjen har även kraven på tillsynsrapport och beslut förtydligats och dessa ska i fortsättningen skrivas med tydliga hänvisningar till de nationella författningarnas krav. Vidare förtydligar riktlinjen kommunens ansvar att exempelvis ta emot klagomål om fristående förskola och klagomålshanteringen har förenklats digitalt. Målsättningen är att klagomålshanteringen på detta vis ska bli ett led i riskhanteringen för ansvarig utredare på kommunen.

I vilken utsträckning har kommunen arbetssätt och en organisation för att göra likvärdiga och träffsäkra bedömningar av en huvudmans insikt och lämplighet inom ramen för tillsynen av fristående förskolor.

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Kommunen behöver utveckla sina utredningsmetoder avseende det så kallade demokrativillkoret.

Huvudmannen beskriver i sin redovisning att de riktlinjer som nu används är uppdaterad med hänvisning till den senaste lagstiftningen så att det tydligt framgår vad en lämplighetsprövning ska omfatta. De uppgifter som efterfrågas av enskild huvudman för fristående förskolor har också förtydligats genom ett nytt stöddokument. Den administrativa chefen i kommunen har också fått kompetensutveckling på området. Huvudmannen startar i september 2025 upp ett nätverk med närliggande kommuner om administrativa frågor gällande barn- och utbildningssektorn. Inom ramen för detta nätverk ser huvudmannen att kunskapen om och samarbetet kring lämplighetsprövningen av enskilda huvudmän kommer att diskuteras och utvecklas.

I vilken utsträckning har kommunen arbetssätt och en organisation för att göra likvärdiga och träffsäkra bedömningar av en huvudmans ekonomiska förutsättningar inom ramen för tillsynen av fristående förskolor.

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Kommunen behöver utveckla sina rutiner och metoder för att bevaka huvudmannens ekonomiska förutsättningar vid de fristående förskolorna.

Huvudmannen beskriver i sin redovisning att de infört en rutin som innebär att Tibro kommun årligen begär in årsredovisning från enskilda huvudmän för fristående förskolor i kommunen. En tätare ekonomisk uppföljning kommer att ske och i samband med dessa kommer en kvalificerad ekonom att bistå med analys av huruvida enskild huvudman bedöms ha ekonomiska förutsättningar att följa upp gällande föreskrifter.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ildiko Lundqvist.

Utredaren Anna Alm har varit föredragande i ärendet.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida.

Bilaga 1: Författningsstöd

2 kap. 5 § skollagen

Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och fritidshem.

Godkännande ska lämnas om den enskilde

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 5 a § andra stycket bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

För att godkännande ska lämnas krävs, utöver det som anges i andra-fjärde styckena, att utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas.

Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskoleenhet och, i förekommande fall, att utbildningen har en konfessionell inriktning.

2 kap. 5 a § skollagen

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § andra stycket 1 sammantaget avse

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § tredje stycket avse de personer som anges i första stycket och den juridiska personen.

2 kap 5 b § skollagen

En sökande ska inte anses som lämplig enligt 5 § tredje stycket om det finns en risk för att barn eller elever i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för

1. våld, tvång eller hot,
2. diskriminering eller kränkande behandling, eller
3. påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket.

2 kap. 6 b § skollagen

Enskilda huvudmän ska anmäla förändringar i den krets av personer som avses i 5 a § till den som godkänt den enskilde som huvudman senast en månad efter förändringen.

2 kap. 7 § skollagen

Statens skolinspektion handlägger ärenden om godkännande av enskild som huvudman för förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, eller fritidshem som anordnas vid en skolenhet med förskoleklass, grundskola eller anpassad grundskola.

Övriga ärenden om godkännande av enskild som huvudman enligt 5 § handläggs av den kommun där utbildningen ska bedrivas.

26 kap. 4 § skollagen

En kommun har tillsyn över att enskilda som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 6 b §§.

23 § förvaltningslagen (2017:900)

En myndighet ska se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. En enskild part som inleder ett ärende ska medverka genom att så långt som möjligt ge in den utredning som parten vill åberopa till stöd för sin framställning. Om det behövs ska myndigheten genom frågor och påpekanden verka för att parten förtydligar eller kompletterar framställningen.

31 § förvaltningslagen

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar

1. dagen för beslutet,
2. vad beslutet innehåller,
3. vem eller vilka som har fattat beslutet,
4. vem eller vilka som har varit föredragande, och
5. vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

32 § förvaltningslagen

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.